МОДЕРНИЗЪМ В БЪЛГАРСКАТА И МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА

МОДЕРНИЗЪМ В БЪЛГАРСКАТА И МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ

МОДЕРНИЗЪМ В БЪЛГАРСКАТА И МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА

СХОДСТВА И РАЗЛИЧИЯ

МОДЕРНИЗАМ ВО БУГАРСКАТА И МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА

СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКИ

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ

МОДЕРНИЗЪМ В БЪЛГАРСКАТА И МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА

МОДЕРНИЗАМ ВО БУГАРСКАТА И МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА

СХОДСТВА И РАЗЛИЧИЯ/СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКИ

Век 21 прес

ISBN 978-619-90248-6-7

Технически редактор и дизайн: Валерия Александрова, Галя Герасимова

Технички уредник и дизајн: Валерија Александрова, Галја Герасимова

Издателство / Издавач **„Век 21-прес"**

МОДЕРНИЗЪМ В БЪЛГАРСКАТА И МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА

МОДЕРНИЗАМ ВО БУГАРСКАТА И МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА

СХОДСТВА И РАЗЛИЧИЯ / СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКИ

Редактори:
Милан Гюрчинов и Александър Йорданов
Приредиле:
Милан Ѓурчинов и Александар Јорданов

София / Скопје
2015

СЪДЪРЖАНИЕ/СОДРЖИНА

Уводни думи

Идеята за този сборник с научни изследвания се роди през есента на 2013 г. в град Сандански. На 5 и 6 октомври в града, чието име е символично послание за разбирателство между Република България и Република Македония, се проведе среща между учени от Българската академия на науките и Македонската академия на науките и изкуствата. Подписан бе документ за сътрудничество между двете академии и договорени съвместни проекти. За първи път от десетилетия се откри възможност за реализиране на съвместен проект и в областта на литературната наука. В приятелска атмосфера и без излишни формалности постигнахме съгласие за проекта ***„Европейски ценности в творчеството на български и македонски литературни творци през XX век. Сходства и различия."*** *Решихме първия проблем в рамките на проекта, който заедно ще дискутираме, да бъде свързан с развитието, постиженията, тенденциите и спецификата на модернизма в двете литератури – българската и македонската.*

Литературата е духовно-художествена сфера, в която най-цялосно и най-дълбоко се съдържат идеи, послания и сугестии, които днес определяме като „европейски ценности". Хуманистичната същност на литературата като интегрална част от универсалните човешки ценности утвърждава тези ценности и едновременно изключва техните антиподи: нетолерантността – етническа, религиозна или идеологическа; омразата към „другия", към различността; робството, тоталитарните режими, неспазването на човешките права, подчиняването на духовния свят на човека на антихуманни политически доктрини.

Подемът на модернизма, въпреки многобройните прилики, но и различия (поради специфичното литературно-историческо развитие на всяка литература), се оказва най-съдържателен и най-плодотворен за отварянето към света на всички народи и на тяхното културно и литературно наследство, за техните контакти, общуване и усвояване на тенденции и постижения.

Убедени сме, че с настоящото изследване, чрез такива европейски, но и универсални ценности, се утвърждава и идеята за близостта

на двете балкански литератури и се подчертава необходимостта от взаимопроникване, сътрудничество и сближаване на всички балкански литератури – днес и в бъдеще.

Сборникът „Модернизъм в българската и македонската литература. Сходства и различия" се състои от три дяла. Първите два включват докладите, които бяха изнесени по време на организираните две българо-македонски научни конференции: в Охрид – 10-12 април 2014 г. и в София –27-28 септември 2014 г. В третия дял са включени изследвания на учени от Р Македония и Р България, които приеха поканата за участие в проекта.

академик Милан ГЮРЧИНОВ
доцент д-р Александър ЙОРДАНОВ

Воведен збор

Идејата за овој зборник со истражување се роди во есента на 2013 година во градот Сандански. На 5 и 6 октомври во градот, чие име е симболична порака за разбирање помеѓу Република Бугарија и Република Македонија, се одржа средба меѓу научници од Бугарската академија на науките и Македонската академија на науките и уметностите. Потпишан беше документ за соработка меѓу двете академии и договорени заеднички проекти. За прв пат во последниве децении се отвори можност за реализирање на заеднички проект и во областа на литературната наука. Во пријателска атмосфера и без непотребни формалности, постигнавме согласност за проектот **„Европски вредности во творештвото на бугарски и македонски литературни творци во дваесеттиот век. Сличности и разлики.“** *Се договоривме дека првиот проблем, во рамките на проектот, кој заедно ќе дискутираме да биде поврзан со развојот, достигнувањата, трендовите и специфичноста на модернизмот во двете литератури - бугарската и македонската.*

Книжевноста е духовно-уметничка сфера во која најцелосно и најте¬мелно се содржани идеи, пораки и сугестии, кои денес ги дефинираме како „европски вредности“. Хуманистичката сушност на литературата, како интегрален дел од универзалните човекови вредности, ги афирмира овие вредности и, едновремено, ги исклучува нивните антиподи: нетолеранцијата – етничка, верска или идеолошка; омразата кон „другиот“, ропството, нееднаквоста, тоталитарните режими, непочитувањето на човековите права, потчинувањето на духовниот свет на човекот на антихуманите политички доктрини.

Подемот на модернизмот, и покрај бројните сличности, но и разлики (поради посебниот книжевно-историски развиток на секоја од нив), се покажува како најсодржаен и најплодотворен за отворање кон светот на сите народи и нивното културно и книжевно наследство, за нивните контакти, комуницирање и освојување на соодветните патокази и дострели.

Убедени сме дека со поднесеново истражување, преку ваквите европски, но и универзални вредности, се афирмира идејата за блискоста на двете балкански литератури и се нагласува неопходната

конвергенција за меѓусебната соработка и зближување на сите балкански литератури денес и во иднина.

Зборникот „Модернизмот во бугарската и македонската литература. Сличности и разлики" се состои од три делови. Првите два вклучуваат извештаи, кои беа изнесени за време на организираните две бугарско-македонски научни конференции: во Охрид – 10-12 април 2014 г. и во Софија – 27-28 септември 2014 г. Во третиот дел се вклучени истражувања на научници од Р Македонија и Р Бугарија, кои ја прифатија поканата за учество во проектот.

академик Милан ЃУРЧИНОВ
доцент д-р Александр ЈОРДАНОВ

I. РАЗВОЙНИ ОСОБЕНОСТИ НА МОДЕРНИЗМА В МАКЕДОНСКАТА И БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА

I. РАЗВОЈНИ ОСОБЕНОСТИ НА МОДЕРНИЗМОТ ВО МАКЕДОНСКАТА И БУГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА

МОДЕРНИЗМЪТ КАТО ЕВРОПЕЙСКА ЦЕННОСТ В ТВОРЧЕСТВОТО НА БЪЛГАРСКИ И МАКЕДОНСКИ ЛИТЕРАТУРНИ ТВОРЦИ ПРЕЗ XX ВЕК. СХОДСТВА И РАЗЛИЧИЯ.

МОДЕРНИЗМОТ КАКО ЕВРОПСКА ВРЕДНОСТ ВО ТВОРЕШТВОТО НА БУГАРСКИТЕ И МАКЕДОНСКИТЕ КНИЖЕВНИ ТВОРЦИ ВО XX ВЕК. СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКИ.

И ОТНОВО ЗА МОДЕРНИЗМА...

И ОДНОВО ЗА МОДЕРНИЗМОТ...

ЗА АВТОРИТЕ

АНТОВ, Пламен**.** Литературен теоретик и историк, доцент, доктор по филология в Института за литература при БАН. Роден през 1964 г. Завършва българска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски". Изследователските му интереси са в областта на съвременната българска литература, философия на Просвещението и българска възрожденска литература/култура, модерност и постмодерност, символизъм, теория на романа. Автор е на монографичните изследвания: „Яворов–Ботев: модернизъм и мит. Атавистичната памет на езика" (2009) и „Поезията на 1990-те. Българско и постмодерно" (2010), както и на много научни публикации. Автор е и на книги с поезия, разкази, пиеси. Последните от тях са „Граници на забавяне" (2013, белетристика) и „Тотемът на вълка. Неполитическото" (2013, поезия, фрагменти). Носител е на национални награди за поезия и драматургия. Негови стихотворения и литературоведски статии са публикувани в чуждестранни издания.

АТАНАСОВА, Цветанка. Литературен историк, доцент, доктор по филология в Института за литература при БАН. Родена е през 1950 г. Завършва българска филология с втора специалност философия в Софийския университет „Св. Климент Охридски" през 1973 г. Научните ѝ интереси са в областта на новата българска литература и българския литературен модернизъм. Редактор е в Издателството на Отечествения фронт (1974-1976). Защитава дисертация на тема: „Кръгът „Мисъл" и българският символизъм" (1983). Автор е на монографията „Кръгът „Мисъл". С., 1991 г., на студии и статии за естетиката на българския модернизъм, за модернистичните списания „Везни" и „Хиперион", за творчеството на редица български модернисти – П. К. Яворов, Д. Дебелянов, Н. Лилиев, Ем. Попдимитров, Г. Милев, Св. Минков, Ив. Радославов, К. Кръстев и др. Съставител и редактор на академични сборници, на 4-томното издание „Критическото наследство на българския модернизъм" (2009-2011; съвместно с Е. Сугарев и Е. Димитрова).

ГИРГИНОВА-ИВАНОВА, Мариета. Литературен историк, доцент, доктор по филология в Института за литература при БАН. Родена е през 1963 г. Завършва българска филология с втора специалност руски език и факултативно актьорско майсторство в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски" през 1985 г. Научните ѝ интереси са в областта на драматургията: предмодерна и модерна драма, символизъм, авангард, съвременна драматургия, литературна и театрална периодика и критика. Лектор по български език, литература и култура в Санктпетербургския държавен университет (2003-2007) и в Киевския държавен университет „Тарас Шевченко" – от 2012 г. Ръководител е на българо-руски научно-изследователски проекти. Автор е на книгите: „Лабиринтът на драмата. Трансформация на Аза в българската драматургия на ХХ век", С. 2002 и „Блянове по модерна драма. Драматургичният проект на Петко Тодоров", С. 2010, както и на много статии и студии в научни сборници, в литературната и театрална периодика.

ЃУРЧИНОВ, Милан. Книжевен критичар, теоретичар на литературата, славист, комааратист, редовен член на Македонската академија на науките и уметности-

те (МАНУ). Роден 1928 г. во Белград. Се школувал во Скопје, Ниш и во Белград. Специјализирал нова руска книжевност на Универзитетот „Ломоносов" во Москва (1957), каде што ја подготвувал својата докторска дисертација „Преломните години во животот и во творештвото на А.П. Чехов" под менторство на Г. Поспелов. Потоа специјализирал на Универзитетот „Сорбона" под раководство на проф. Шарл Дедејан. Член на претседателството на МАНУ. Долгогодишен професор на Филозофскиот/Филолошкиот факултет „Св. Кирил и Методиј" во Скопје (1961–1985), шеф на Катедрата за славистика (1965–1971), а од 1980 основач и прв шеф на Катедрата за општа и компаративна книжевност. Член на Медитеранската академија (Неапол). Учесник на сите Конгреси на славистите од 1956 во Прага до денес, претседател и организатор на XII конгрес на славистите (Охрид, 2008). Член на Извршното биро на Европското друштво за култура („S.E.C.") со седиште во Венецијаи претседател на македонската секција на „S.E.C." Бил претседател на Друштвото на писателите на Македонија и на Струшките вечери на поезијата. Еден е од основачите на македонскиот ПЕН. Претседател на Меѓународниот славистички комитет (2004-2008).

Со свои предавања гостувал на универзитетите во Петроград, Москва, Киев, САД (Харвард, Њујорк, Колумбус, Вашингтон), Канада (Торонто), Сорбона (Париз), Серизи ла Сал (Франција), Виена (Австрија), Прага, Варшава, Лисабон, Осло, Истанбул и др.

Учествувал во повеќе меѓународни проекти. Неговите дела се преведени на повеќе светски јазици: руски, англиски, италијански. Автор е на одделни книги за Достоевски (1981), Пастернак (1987), Чехов (2004). Во 2008 година „Матица македонска" објави избор на неговите книги во 10 тома. Приредил повеќе антологии на современата македонска поезија и проза на неколку светски јазици. Ја подготвил и ја објавил антологијата „Bugarska poezija XX veka" („Nolit", Beograd, 1969).

За својата книжевна и културна-општествена дејност награден е со повеќе домашни и странски признанија.

ЃУРЧИНОВА, Анастасија**.** Книжевен критичар, есеист и преведувач, редовен професор на Катедрата за италијански јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески" во Скопје. Родена е во 1963 година. Дипломирала општа и компаративна книжевност на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј" во Скопје (1985). Постдипломски студии завршила на Универзитетот во Белград со магистерска теза за Трансформација на сказната во делото на Итало Калвино, (1992), а докторат одбранила на Универзитетот во Скопје, на тема Рецепцијата на италијанската книжевност во Македонија (2000). Се занимава со компаратистика, италијанистика, македонска книжевност, интеркултурна комуникација и преведувачки студии. Член е на ДПМ, како и на ме]ународни асоцијации за компаратистика (AILC, REELC) и италијанистика (AIPI, AIBA). Раководела и учествувала во повеќе научни проекти од национален и интернационален карактер. Била координатор на европскиот TEMPUS проект New Curriculum Model for Italian Studies. Била уредник на списанијата „Спектар" и „Книжевен контекст" при Институтот за македонска литература. Претседател е на италијанскиот културен центар „Данте Алигиери" во Скопје. Гостувала на универзитети во Рим, Бари, Удине, Неапол, Загреб, Белград, Солун и др. Авторка е на книгите Kalvino i skaznata (2000); Italijanskata kni`evnost vo Makedonija (2001); Prli~ev i Ariosto, ili za smeata i melanholijata (2002); Konteksti. Studii na sporedbeni temi (2006); Italijanskata kni`evnost od XIII do XVI vek (koavtor so L. Uzunovi}, 2007, II изд. 2011); Медитерански синестезии.

Избрани студии и есеи (2013). Приредила антологии на италијанскиот расказ на македонски јазик (Тајната игра, Скопје, 1996) и на новата македонска книжевност на италијански јазик (La letteratura del sogno, Salentobooks, 2012), како и одделни книги од италијанските автори Е.Сангвинети (2000), Л.Манци (2003) и А.Њиши (2006). Превела дела од Џ.Бокачо, Н.Макијавели, И.Калвино, Н.Аманити и П.Џордано. Добитник е на награди за книжевен превод и на одликување од претседателот на Р.Италија.

ДАКОВА, Бисера. Литературен историк и критик, доцент, доктор по филология в Института за литература при БАН. Родена е през 1966 г. Завършва българска филология и втора специалност „Немски език" в Софийския университет „Св. Климент Охридски" (1990). Научните ѝ интереси са в областта на: български модернизъм, авторовата фигура на модерния поет, лирическата памет. От 2006 до 2011 година е гост-лектор по български език и литература в Университет Виена и в университет „Фридрих-Шилер", Йена, Германия. Автор е на хабилитационния труд „Век и краевековие. Позитивизъм и декаданс в българската литература през XIX век; аспекти на ориентализма и културната идентичност", както и на книгите: „Яворов. Археология на автора", С. 2002. „Век и краевековие", С. 2007, „Der unanthologische Trajanov. Die getilgte Dekadenz. Über die Verwandlungen der poetischen Sprache". Hamburg, 2009. („Неантологичният Траянов. Заличеното декадентство. За преображенията на поетическия език". Хамбург, 2009).

ДИМИТРОВА, Елка. Литературен историк, доктор по филология в Института за литература при БАН. Родена е през 1971г. Завършва българска филология в Софийския университет „Св. Климент Охидски". Научните ѝ интереси са в областта на нова и съвременна българска литература, история на литературата, теория на литературата, модернизъм, литературна критика. Защищава дисертация на тема: „Аспекти на митологичното и историчното в българската поезия от 20-те г. на XX в."(2001). Автор е на книгата „Изгубената история: Аспекти на митологичното и историчното в българската поезия от 20-те години на XX век (Гео Милев, Никола Фурнаджиев, Николай Лилиев, Атанас Далчев)". С., 2001, на учебни помагала и на много научни публикации в специализирани литературоведски издания.

ДРАКУЛЕВСКА КАПУШЕВСКА, Лидија. Книжевен теоретичар и критичар, редовен професор по компаративни поетики на Катедрата за општа и компаративна книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески", Универзитет „Св. Кирил и Методиј" –Скопје. Родена 1962 год. во Штип. Дипломирала на Катедрата за општа и компаративна книжевност при Филолошкиот факултет во Скопје (1985), магистрирала на тема „Фантастичниот расказ во македонската литература" на Филолошкиот факултет, Универзитет во Белград (1992), а докторската дисертација на тема „Модерните поетски струења во Европа и современата македонска поезија: симболистички и надреалистички импулси" ја одбранила на Филолошки факултет „Блаже Конески" - Скопје (2000). Член е на македонскиот ПЕН центар, како и на меѓународните асоцијации за компаратистика (AILC, REELC).Била член на Управниот одбор на Струшките вечери на поезијата (2005–2007), уредник на електронското списание Мираж (2006–2008) и член на редакцијата на електронското списание Блесок (2010-2015). Учествувала во повеќе домашни и меѓународни научноистражувачки проекти. Автор е на неколку монографии: Во лавиринтите на фантастиката: фантастичниот расказ во

македонската литература, (1998, IIизд. 2004); Поетика на несознајното: симболистички импулси во современата македонска поезија (2001); Поетика на изненадувањето: надреалистички импулси во современата македонска поезија, (2003); Маргарита по трагите на Мајсторот: есеи и студии (2006); Калеидоскоп: студии и есеи (2011). Ги приредила книгите: Антологија на светската лирика(1994, заедно со М. Бојаџиевска);Ден во Скопје, антологијата на скопски раскази (1998); Куќа – цел свет, тематски избор од македонската поезија „Куќа. Праг",двојазично, на македонски и на англиски јазик, (2004); Тешка ноќ, антологија на современиот македонски фантастичен расказ, (2009) Alseenvlindereengedichtwordt (ModerneMacedonischepoëzie), (Alicante) España, 2010 (Кога пеперугата станува песна, избор од македонската современа поезија на фламански со предговор, заедно со В. Мартиновски); Poesia Macedonia Contemporanea en Español, избор од македонската современа поезија на шпански со предговор, The Macedonian PEN Review, 2011–2012. Добитник е на награда за придонес во областа на есеистиката на списанието „Корени" од Куманово (2012).

ИГОВ, Светлозар. Литературен критик и историк, есеист, поет, романист, преводач, професор, доктор на филологическите науки, професор в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски". Роден е през 1945 г. Завършва славянска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски" (1966). Научните му интереси са в областта на класическата и съвременна литература, сравнително и славянско литературознание, история и теория на критиката и поетика на романа. Специализира в Загреб и Белград (1967-68). Редактор във в. „Литературен фронт" (1969-70) и сп. „Съвременник" (1972-76). Член на редколегията на списанията „Съвременник" (1973-1983), „Панорама" (1980-90), „Сравнително литературознание" (1980-90) и „Литературна мисъл" (2010-). Главен редактор на сп. „Език и литература" (1994- 2005). Автор е на над 40 книги, между които: „Високо, при извора. Критики и есета". С., 1974; „Хуманизъм и творчество". С, 1978, 1981; „Грозните патета". С.1984; „Призори (фрагменти)". С., 1988; „История на българската литература 1878-1944". С.,1990; „Иво Андрич: Творческо развитие и художествена структура". С., 1992; „Творби на българската класика". С., 1995; „Българската литература XX век — От Алеко Константинов до Атанас Далчев". С., 2000; „История на българската литература 1878-1989". С., 2001, 2010; „Книга за Пенчо Славейков". С.,2006; „Бай Ганю и Бай Ганю. Загадъчната творба за проблематичния българин Бай Ганю". С., 2008 и др. Автор е на романите „Елените" (1998) и „Там на Балканите" (2012), както и на поетичните книги „Раниият край на лятото" (1995), „Там" (2005) и др. Автор е и на над 1000 научни публикации в специализирания литературоведски и литературен печат. Негови работи са превеждани и публикувани на много европейски езици. Носител е на престижни национални и международни награди.

ЙОРДАНОВ, Александър. Литературен историк и критик, доцент, доктор на филологическите науки в Института за литература при БАН. Роден е през 1952 г. Завършва Шуменския университет със специалност „Българска филология" (1976). Защитава дисертация на тема: „Литературната критика на българския модернизъм. Димо Кьорчев, Иван Радославов и Гео Милев" (1985) в Института за литература при БАН. Изследователските му интереси са в областта на новата и съвременната българска литература, българския литературен модернизъм, история и теория на литературната критика. Главен редактор на седмичника за политика и култура „Век 21"

(1990-1998) и на седмичника „Демокрация“ (2013). Съставител и редактор на избрани съчинения на български критици и писатели: Захари Стоянов (на руски език), Димо Кьорчев, Владимир Василев, Николай Райнов. Автор е на: „Личности и идеи“. С., 1986, „В сянката на думите“. С., 1989, „Своечуждият модернизъм“. С., 1993; „Завръщане“. С., 2006; „Самотен и достоен. Проф. д-р Константин Гълъбов – живот, творчество, идеи“. С., 2012, както и на редица публицистични книги, между които: „Надеждата срещу безвремието“. В., 1993; „Да нарушим Сценария!“. С., 2008; „Blogo,ergo sum!“, С., 2012 и на много публикации в специализирания научен и литературен печат.

КОРТЕНСКА, Мирослава**.** Културолог, медиен експрет, театрален критик и публицист, доцент, доктор, преподавател по История и теория на драмата и театъра в Югозападен университет „Св. Неофит Рилски“. Родена е през 1953 г. Завършила е НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ със специалност *театрознание и театрална критика*. Работила е като театрален драматург, директор на театър и др. Преподавател в Нов български университет. Автор е на книгите: „Културен вертикал“. С. 1998; „Културен компас. Посока: Балканите-Европа“, С. 2006; „Културната мисия на кръга „Мисъл“ С. 2008, както и на много научни студии и статии. Автор е и на документалните филми: „Отместеното поколение“ (1998), „Възстановителна репетиция“ (2004).

РУСКОВА, Елизария. Театрален историк, компартивист, доктор по филология и хоноруван преподавател по скандинавска драма, театър и филм в Катедрата по германистика и скандинавистика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Родена е през 1956 г. Завършила е театрознание, кинознание и английска филология в Карлов университет, Прага (1985). Изследователските ѝ интереси са в областта на модернизма в европейската и българската драма, рецепцията на скандинавската драма в България, както и върху процесите в българската култура в първата половина на XX век.

СРБИНОВСКА, Славица**.** Теоретичар на литературата, редовен професор по Теорија и методологија на книжевноста и компаративни поетики на Катедрата за Општа и компаративна книжевностт при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје. Родена 1963 год. во Скопје. Дипломирала на Катедрата за општа и компаративна книжевност при Филолошкиот факултет во Скопје (1985), магистрирала на тема: „Трансформации на книжевно-теоретскиот поим гледна точка од Хенри Џејмс во современите наратолошки теории“ на Филолошкиот факултет во Белград (1993), а докторска дисертација „Видови фокализација во романот“ одбранила на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (1998). Член е на меѓународната асоцијација за истражувања во областа на компаративната книжевност (REELC/ENCLS)“, како и на интернационалната асоцијација за семиотички проучувања (IASS). Уредник е во издавачката куќа „Сигмапрес“ од Скопје. Учествувала во повеќе домашни и меѓународни научноистражувачки проекти: Tempus Programme (Amsterdam School for Cultural Analysis /ASCA), 2000, проект посветен на развој на високото образование (Université Paris-Sorbonne /Paris III) 2001, проект посветен на родови студии (European University, Florence, Italy (2001) и други. Автор на книгите: Подвижниот посматрач во романот, (2000); Низ призмата на Другиот, (2002); Роман,статус, интерпретации, перспективи, (2004); Субјект, литература,

култура, (2006); Визуелни стратегии, (2008); Феминизам и род, (2010); Книжевност, филм, популарна култура, (2011); Литература и филозофија, (2012); Книжевноста и политиките на претставувањето, (2014). Преведувач на студии од областа на теоријата на книжевноста, културата и компаративната книжевност од авторите Мике Бал, Џералд Принс, Жан Бесиер, Рената Лахман, Мајкл Рифатер, Дубравка Угрешиќ и други автори.

СТОЈМЕНСКА-ЕЛЗЕСЕР, Соња**.** Компаратист, литературен теоретичар и критичар. Научен советник и редовен професор во Одделението за теорија на литературата и компаративна книжевност во Институтот за македонска литература, Универзитет „Св. Кирил и Методиј" – Скопје. Родена 1963 година во Штип. Дипломирала на Катедрата за општа и компаративна книжевност при Филолошкиот факултет во Скопје (1986), магистрирала на истиот факултет на тема Теориско-методолошките начела на Михаил Бахтин, а докторската дисертација Лудистички постапки во современиот расказ ја одбранила на Филолошки факултет „Блаже Конески" - Скопје (2003). Член е на Друштвото на писателите на Македонија, на Меѓународната асоцијација за компаратистика (AILC), Европската мрежа за книжевни компаративни студии REELC/ENCLS (European Network of Comparative Literary Studies), Славистички комитет на Македонија. Учесник во повеќе домашни и меѓународни научноистражувачки проекти: „Компаратистика – состојби и перспективи", ИМЛ, (раководител); „Македонски митопоетски роман", ИМЛ, (учесник); „Интерпретативни стратегии (книжевна херменевтика)" – научна работилница, МАНУ, (учесник). Автор на книгите: Пулсирачка филологија, (1997); Игропис: есеи за книжевниот лудизам, (2004); Споредбена славистика, (2005); Еквилибриум/Equilibrium, (2009); Со посвета, (2013). Приредувач на книгите: Гризни го јаболкото: антологија на македонската еротска проза (2006); Компаративна книжевност, (хрестоматија од едицијата Теории на другоста), (2007); Остров на копно, (Избор од поезијата на Богомил Ѓузел со предговор (2008).

ТРАЙКОВА, Елка**.** Литературен историк, доцент, доктор по филолофия в Института за литература при БАН. Родена е през 1959 г. Изследователските ѝ интереси са в областта на новата българска литература и литературния печат. Завършва Софийския университет „Св. Климент Охридски" със специалност „Българска филология". През 1987 г. защитава докторска дисертация на тема „Литературният периодичен печат през 20-те години на XX век". От 2003 г. е завеждащ секция по Нова и съвременна литература. Научен секретар (2001-2012) на Института за литература. Директор на Института за литература – от 2013 г. Отговорен секретар и редактор на фундаменталното изследване на литературния периодичен печат в България „Периодика и литература". Стипендиант на Централноевропейския университет (1996-1998), където разработва индивидуален научен проект на тема „История на литературните полемики в България и Русия в периода 1944-1989 г." От 1996 до 1999 г. изнася лекции по Нова и съвременна българска литература пред семинар на Американската научна фондация IREX. От 2013 г. е ръководител на научен проект „Виртуална библиотека „Иван Д. Шишманов" – българската литература в превод". Съставител и редактор е на 9 научни сборника. Автор е на книгата „Българските литературни полемики", С. 2001., както и на много студии и статии, публикувани в научни сборници и литературни периодични издания.

ХРИСТОВ, Иван. Литературен историк, критик и поет, доктор по нова българска литература в Института за литература при БАН. Роден е през 1978 г. Изследователските му интереси са в областта на историята на новата българска литература. Автор е на изследването „Кръгът „Стрелец" и идеята за родното" (2009) и на стихосбирките „Сбогом, деветнайсти век" (2001), „Бдин" (2004) и „Американски поеми" (2013). Поезията му е превеждана на много езици. Носител е на нациналнни литературни награди.

ШЕЛЕВА, Елизабета**.** Компаративист, книжевен теоретичар и критичар, редовен професор на Катедрата за општа и компаративна книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески" во Скопје. Родена 1961 год. во Охрид. Дипломирала на Катедрата за општа и компаративна книжевност при Филолошкиот факултет во Скопје (1984), магистрирала на тема „Типолошки модели на македонската книжевна критика" на Филолошкиот факултет при Универзитетот во Белград (1988), а докторската дисертација „Проблематиката на дијалогизмот и интертекстуалноста" ја одбранила на Филолошки факултет „Блаже Конески" - Скопје (1998). Во 1999 и 2000 година, ангажирана е како гостин-предавач на меѓународната школа за постдипломци од областа на хуманитарните науки, „The Image of the Other", во организација на ХЕСП Будимпешта и ФИООМ–Скопје. Била директор и предавач на летната школа „Македонскиот културен идентитет" во рамките на Охридскиот летен универзитет за постдипломци при институтот Евро-Балкан, во Охрид, 2011 г. Во својство на уредник е вклучена во работата на меѓународното списание за литература и култура „Sarajevske sveske" со седиште во Сараево (БИХ). Учесник во повеќе домашни и меѓународни научноистражувачки проекти. Раководител на научноистражувачкиот проект „Удвоена Другост – родовите аспекти на балканизмот", при фондацијата „Институт Отворено општество" – Македонија во 2004. Научен секретар на макропроектот „Компаративно проучување на македонската литература и култура во 20 век", при Македонската академија на науките и уметностите од 1994 до 1997 година. Соработник од Македонија во меѓународниот проект „Сликата на Другиот во книжевното образование во ЈугоисточнаЕвропа", ЦЕП, Софија (Бугарија), 2001 г. Автор на книгите: Во име на новото (1986); Компаративна поетика, (1996); Книжевно-теориски студии, (1997); Културолошки есеи, (2000); Од дијалогизам до интертекстуалност,(2000); Заробеници на денот, (2001, во електронски формат); Отворено писмо, (2003); Дом идентитет, (2005); Домот на писмото, (2008); Хетеротопии на писмото, (2014). Приредувач на книгите: Песна меѓу две лета, избор и предговор на антологиски избор од македонската современа поезија за СВП, (2009); „Македонската поезија во транзиција", во Sarajevske sveske" (2007).; Приклештени меѓу три ѕида, македонската нижевност во периодот на транзиција, избор за списанието „Текстура", Белград, (2012). Преведувач од англиски на дела од Гиги Тевзадзе, Знаци на иднината, (2000); Џудит Батлер, Проблеми со родот (во коавторство со Роберт Алаѓозовски, 2002); Карл Попер, Непрекината потрага, (2001); Ронит Бергман, Медено ласо, (2012); Хава Пинхас Коен, Песните на Орфеја, (2015); и од словенечки: Растко Мочник, Теорија за денешно време (во коавторство со Јасна Котеска, 1999). Добитник е на наградата на „Младборец" за дебитантска книга во 1986 г., како и наградата за долгогодишен придонес во областа на есеистиката од списанието „Корени", Куманово, во 2007 година.

9 786199 024867